

Schets 2 – God zoekt

Lukas 15

Benodigheden voor deze bijeenkomst

- Voor elke jongere een Bijbel en een Handreiking.
- Een leidingdeel voor jezelf als leidinggevende.
- Apparatuur om het filmpje op ABC van het geloof te bekijken (vraag 8).
- Vellen papier en potloden (vraag 8).
- Bord / groot vel papier met stiften voor de alternatieve (start)opdracht.

Opening

- Te lezen bijbelgedeelte:
 - ✓ Lukas 15
 - ✓ Mattheüs 18:10-14
 - ✓ Johannes 10:1-21
- Vanuit de belijdenis:
 - ✓ Geloofsbelijdenis van Nicea
 - ✓ Heidelbergse Catechismus, zondag 11
 - ✓ Nederlandse Geloofsbelijdenis, artikel 8 en 9
- Suggesties om te zingen:
 - ✓ Psalm 23
 - ✓ Psalm 119:9 en 88
 - ✓ Psalm 130
 - ✓ Psalm 45:4 en 7
 - ✓ Psalm 102:12
 - ✓ Alle roem is uitgesloten
 - ✓ De Heere is mijn herder
 - ✓ Genade groot
 - ✓ Gij die van God zijt afgedwaald
 - ✓ Heer', ik kom tot U
- Gebedspunten:
 - ✓ Dank God voor Zijn opzoekende zondaarsliefde.
 - ✓ Bid om het werk van de Heilige Geest, dat we gaan inzien dat we verloren zijn.
 - ✓ Vraag of de Heere ons tot Hem terug wil trekken.
 - ✓ Bid om bekering, voor het eerst en elke dag opnieuw. Vraag om een leven tot Gods eer.

Doelstelling

De jongeren kunnen aan het eind van de bijeenkomst de volgende kernvragen beantwoorden:

1. Hoe verhouden zich de drie gelijkenissen in Lukas 15 tot elkaar?
2. Wat betekenen deze gelijkenissen voor mij?

Alternatieve (start)opdracht

- Lees in drie groepen de drie gelijkenissen. Groep 1: het verloren schaap. Groep 2: de verloren penning. Groep 3: de verloren zoon. Maak dan groepjes van drie personen, met steeds 1 persoon uit elke groep. Vertel aan elkaar de gelijkenis die je gelezen hebt.
- Doe een studie naar het woord 'herder' in de Bijbel. Verzamel alles wat je hierover kunt vinden en schrijf dit op een bord / groot vel papier. Wat leer je hiervan?

Achtergrondinformatie

Lukas 15

De drie gelijkenissen van Lukas 15 handelen alle drie over 'het verlorene' dat teruggevonden wordt. De drie gelijkenissen zijn een reactie op de kritiek van de farizeeën dat Jezus Zich met tollenaars inlaat.

Vers 1-2 De farizeeën vormden een beweging die nauwgezet volgens het onderricht van de wet van Mozes probeerden te leven. Ze hadden veel invloed bij het gewone volk. Sommige farizeeën behoorden tot de schriftgeleerden. Deze hadden de taak om het volk de wet voor te houden en uit te leggen. Ze hadden de wet uitgebreid met 613 geboden en verboden. Daarmee hebben ze de mensen een zwaar juk opgelegd en ook de wet van zijn geestelijke kracht beroofd (deze verliest zijn ontdekkende functie). Farizeeën worden in de Bijbel vaak als huichelachtig en hoogmoedige getypeerd (Mattheüs 23 en Lukas 18:9-14).

Vers 1 begint met de opmerking dat er telkens vele tollenaars en zondaren naar Jezus kwamen luisteren. Ze worden getrokken door Zijn boodschap van de vergeving der zonden. De slechtheid van de tollenaar was spreekwoordelijk en de manier waarop zij doorgaans genoemd werden met andere zondaars was ronduit negatief: rovers, onrechtvaardigen, echtbrekers, hoeren, heidenen (Mattheüs 18:11 en 21:32; Lukas 7:34, 18:11). Tollenaars waren mensen die het recht gekocht hadden om doorvoerrechten of invoerrechten te innen. Dikwijls vroegen ze veel meer belasting dan de bedoeling was (Lukas 19:8). Telkens wanneer de farizeeën en de schriftgeleerden Jezus' omgang met tollenaars en zondaren zien, spreken ze daar hun ergernis over uit. In het woord 'deze' klinkt verachting door. Iemand als gast ontvangen was een teken van vertrouwelijkheid. Het samen de maaltijd gebruiken is een teken van vriendschap. Ook het aspect van bescherming bieden komt erin mee (Psalm 23:5). Het lijkt er in de ogen van de farizeeën op dat Jezus ook gerekend moet worden tot de zondaars.

De verzen zijn een aanmoediging om met al onze zonden tot de Heere Jezus te gaan. Bij Hem is genade en vergeving voor de grootste van de zondaren. Hij staat ieder moment gereed om hen te ontvangen.

Vers 3-7 Jezus hoort het gemor en reageert met het vertellen van een gelijkenis. De vraag in vers 4 is een retorische vraag met de betekenis: iedereen zal het ene verloren schaap toch opzoeken. Herder was een verachtelijk beroep in die tijd. Als de herder het verloren schaap zoekt, worden de overige schapen bewaakt door een helper (vergelijk Johannes 3:10 waar deze een deurwachter genoemd wordt). Schapen houden van gezelschap en wanneer

één schaap van de kudde afdwaalt, raakt het snel van streek. Na het ronddolen raakt het uitgeput, gaat liggen en is het niet meer tot lopen te bewegen. Het moet op de schouders teruggedragen worden. De achtergrond van deze gelijkenis vormt wellicht de profetie uit Ezechiël 34 waar God de herders van het volk aanklaagt en Zichzelf als de ware Herder laat zien (vers 11 en 16). Jezus laat dus als het ware zien dat de joodse leiders hun plicht verzuimden en dat Hij in naam van God zorg draagt voor de schapen. In vers 5 ligt alle nadruk op 'het verblijd zijn'. Dit aspect krijgt zijn vervolg in vers 6 en de toepassing volgt in vers 7. Blijdschap in de hemel wijst op blijdschap bij God en bij de engelen. In de handelswijze van de herder kunnen we zien hoe God te werk gaat. 'Verloren' wil zeggen dat de toestand hopeloos is. Zo is ook onze toestand van nature door onze ongehoorzaamheid aan God. De Heere is bewogen met het lot van een verloren zondaar. Daarom is Hij in Christus naar deze aarde gekomen. Om verloren schapen op Zijn schouders te kunnen nemen moest Hij, als een schaap ter slachting geleid, de kruisdood sterven (vergelijk Lukas 19:10 en Johannes 10:15b). Hij had er alles voor over (vergelijk Johannes 3:16, 1 Johannes 4:9 en 10)! Hij komt in deze geschiedenis als de gekruisigde Herder naar ons toe en vraagt of we ons door Hem willen laten redden.

Vers 8-10 Ook vers 8 bevat een retorische vraag (vergelijk vers 4). Een penning is het loon van een dagloner (Mattheüs 20:2). Het verlies van één van haar tien penningen is een groot verlies voor deze arme vrouw. De vrouw is de deur niet uitgeweest, dus moet ze de penning thuis zijn kwijtgeraakt. Omdat er in het huis geen ramen zitten, is het er donker. Daarom is het nodig om een kaars of een lamp aan te steken. Heel zorgvuldig doorzoekt ze het huis totdat ze de penning vindt. Vervolgens wil ze haar blijdschap delen. Ze wil haar vriendinnen en buren vertellen hoe geschrokken zij is geweest bij de ontdekking van het verlies, hoe ze heeft gezocht en hoe blij ze nu is (vergelijk vers 5 en 6). De woorden uit vers 10 'er is blijdschap' zijn nog directer dan de formulering in vers 7 (er zal zijn). Als er bij God blijdschap is, is deze er daarom ook bij de engelen. Zij zijn nauw betrokken bij de voortgang van het Koninkrijk (Lukas 12:8-9 en 1 Petrus 1:12).

Samenvatting gelijkenis verloren schaap/penning

Beide gelijkenissen bevatten een dringend appel om zich te verblijden over de nadering van zondaren tot Jezus. In de kerk kan dat bijvoorbeeld zijn als er iemand geloofsbelijdenis aflegt, voor het eerst deelneemt aan de viering van het Heilig Avondmaal, volwassen gedoopt wordt, etc. Ook kan er een lijn getrokken worden naar de blijdschap van een moeder over een kind dat vergeving vraagt voor verkeerde dingen die het gedaan heeft.

Vers 11-12 Jezus schetst de situatie van een vader met twee zonen. De jongste, denk aan een leeftijd van tegen de twintig, verzoekt de vader om de erfenis nu vast te verdelen. Daarbij krijgt de oudste twee keer zoveel als de jongste (Deuteronomium 21:17). Het verzoek van de jongste toont zijn mentaliteit: zijn vader zelf interesseert hem niet, hij wil alleen het geld van zijn vader. Volgens sommige uitleggers kun je het verzoek om de erfenis zelfs uitleggen als: 'wat mij betreft was u al dood.' Hoe dan ook, het verzoek getuigt bepaald niet van respect voor zijn vader. De vader stelt zich dan ook heel coulant op door het verzoek wel in te willigen.

Vers 13 Nu komen de intenties van de jongste zoon helemaal openbaar. De ontvangen goederen worden omgezet in geld, de familie wordt vaarwel gezegd en de zoon trekt de wijde wereld in. Ver weg van huis wordt in een leven van pure genotzucht alles erdoor gejaast. De oudste zoon zal het later een leven 'met hoeren' noemen (vers 30). Of dat nu werkelijk waar is, doet er niet zoveel toe. Waar het om gaat, is dat de jongste zoon hier laat zien dat hij kiest voor het genot en daarin zijn vader, die hard voor het geld heeft gewerkt, enorm tekortdoet.

Vers 14-15 Met dat het geld opraakt, keren ook de omstandigheden zich tegen de jongen: er ontstaat een zware hongersnood. In een vreemd land, zonder sociale netwerken, is er niemand die zich in zulke omstandigheden om hem bekommert. Het enige werk dat er voorhanden blijkt, is het hoeden van de varkens, nota bene onreine dieren! Lager gewaardeerd werk is voor de Jood niet denkbaar.

Vers 16 Voldoende eten kan hij ook nu nog niet kopen, zodat zelfs het varkensvoer hem aantrekkelijk lijkt. Maar ook dat krijgt hij niet. Kortom, een onrein varken is beter af dan hij! Jezus schildert de situatie zo dat elke toehoorder, ook de farizeeër, zich bewust is dat een mens er niet beroerder aan toe kan zijn dan deze jongen. Het is de meest schandelijke en gebrekkige situatie die een Jood zich maar voor kan stellen. Dit is de situatie waarin de tollenaar, en met hem iedereen die in zijn zonde tot Jezus vlucht, zich bevindt.

Vers 17 Deze hopeloze situatie doet de zoon beseffen op welke verkeerde weg hij gegaan is. De dagloners van zijn vader (een dagloner was niet eens een knecht in vaste dienst!) zijn beter af dan hij, de zoon van die vader. De zoon komt tot inkeer.

Vers 18-19 Zijn inkeer resulteert in een omkeer. Hij moet terug naar zijn vader. Maar dan wordt hij geconfronteerd met wat hij zijn vader heeft aangedaan. 'En de hemel' betekent dat hij ook tegen God heeft gezondigd. De jongen krijgt berouw en beseft dat hij werkelijk niets meer verdient. Zelfs het daglonerschap bij zijn vader is een onverdiende gunst geworden. Niets heeft hij meer te bieden; hij kan slechts zijn lege hand ophouden.

Vers 20-24 De omkeer resulteert in een daadwerkelijke terugkeer. De zoon gáát. En dan gebeurt het onwaarschijnlijke: nog voor de zoon de vader ziet, blijkt de vader hem al gezien te hebben. Hij stond al op de uitkijk! En de vader wacht vervolgens niet rustig af tot zijn zoon bij hem gekomen is, maar hij gaat hem tegemoet en vliegt hem om de hals. En nog voor de zoon zijn ingestudeerde zin over het daglonerschap kan afmaken, is de vader al bezig hem in nieuwe kleren te steken. Alle aandacht gaat nu uit naar de vader. Kosten nog moeite worden gespaard om de blijdschap te uiten. De lompen worden vervangen door mooie kleren, de blote voeten worden in sandalen gehuld, een ring, teken van waardigheid, wordt om zijn vinger geschoven, het gemeste kalf, bedoeld voor grote feesten, wordt geslacht. De reden voor al deze vreugde wordt door de vader kernachtig samengevat. Zo ver was de zoon weg gedwaald dat hij feitelijk dood was. Opvallend genoeg zegt de vader niet: 'hij is teruggekeerd', maar: 'hij is gevonden'. De zoon is als het ware 'teruggetrokken' door de koorden der liefde van de vader. Er is in de hemel vreugde over één zondaar die zich bekeert! (vers 10)

Vers 25-30 De oudste zoon heeft nog niets gemerkt. Als hij bij thuiskomst het feestgedruis hoort, verbaast hem dat, want hij weet van geen feest af. Dus doet hij navraag bij één van de knechten, maar wat hij hoort bevalt hem helemaal niet. Hij piekert er niet over om mee te doen aan het feest.

Eigenlijk worden de zaken tussen de oudste zoon en de jongste zoon nu omgedraaid. De oudste zoon komt nu letterlijk 'buiten te staan'. Evenals bij de jongste zoon, gaat de vader ook bij de oudste zoon hém tegemoet. De vader komt uit het huis en smeekt de oudste om binnen te komen. De oudste zoon wijst op zijn gehoorzaamheid, maar dat blijkt wel een slaafse gehoorzaamheid te zijn. Was het de oudste zoon wel werkelijk om de vader te doen? De vader, die zo genadig is, wordt door de oudste zoon als 'onrechtvaardig' afgeschilderd. Door deze woorden van de oudste zoon blijkt hij eveneens al die jaren ver bij de vader vandaan geweest te zijn.

Vers 31-32 De vader, hij spreekt zijn oudste zoon aan met het tedere 'kind', wijst hem op beide punten terecht:

- 1) Hij heeft al die jaren bij zijn vader mogen zijn. Bovendien zijn al die dieren net zo goed van deze zoon, als van de vader.
- 2) De jongste verloren zoon is niet (zoals de oudste zoon zegt) 'deze uw zoon', maar 'uw broeder'. De oudste zoon moet de vreugde kennen dat deze broer nu levend terug is!

Tot slot

In deze gelijkenis toont Jezus de rijkdom van zijn boodschap van bekering en genade. De gelijkenis eindigt met de open vraag: 'Wat gaat de oudste zoon nu doen?' Die vraag moet door de farizeeërs in de praktijk beantwoord worden!

Antwoorden op de vragen en suggesties voor gesprek

Startopdracht

Zie de uitleg hierboven.

1. Je denkt hierbij toch snel aan mensen die openlijk in zonde leven zoals prostitués, of die grote zonden gedaan hebben zoals dieven en moordenaars.
2.
 - a. *Persoonlijk.*
 - b. Ze zoeken het bij de Heere Jezus, ze hebben Hem echt nodig voor de vergeving van hun zonden.
3.
 - a. Je ziet in alle gelijkenissen dat God zoekt wat verloren is: het verloren schaap, de penning en de zoon.
 - b. Hij is de goede Herder Die vol bewogenheid op zoek gaat naar Zijn schaap.
4. Er is in beide gelijkenissen iets kwijt wat weer gevonden wordt. Dan is er blijdschap in de hemel. Verschil ligt in wie er zoekt en welk deel er kwijt is (1 van de 100 of 1 van de 10).

5. En in de Heilige Geest, Die Heere is en levend maakt, Die van de Vader en de Zoon uitgaat, Die samen met de Vader en de Zoon aanbeden en verheerlijkt wordt, Die gesproken heeft door de profeten.
6. *Persoonlijk.*
7.
 - a. *Persoonlijk.*
 - b. De wereld met al haar schatten en feesten ziet er heel aantrekkelijk uit. Doen wat je zelf wilt, waar je zin in hebt, lijkt prettig.
Zie hierbij ook <https://www.gospelimages.nl/schilderijen/101/de-oudste-zoon-uit-de-gelijkenis>
 - c. *Persoonlijk.*
 - d. De zonde brengt ellende met zich mee. Het is een leeg leven.
8.
 - a. God Die wederbaart en de mens die zich bekeert. Het zijn twee kanten van dezelfde zaak: God maakt een dode zondaar levend en trekt zich tot Hem, zodat zijn hart en leven vernieuwd wordt en de zondaar zich daadwerkelijk gaat bekeren.
 - b. –
 - c. –
9.
 - a. Er is vreugde in de hemel als een zondaar thuiskomt, zich bekeert.
 - b. Dat het Zijn grote vreugde en verlangen is dat we ons bekeren.
 - c. Blij zijn met een zondaar die zich bekeert, met iemand die tot geloof komt, belijdenis doet, iemand die weer terugkomt in de kerk, enz.

Slotopdracht

-